

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ГРІ

Ольга ГРИГОРОВИЧ, канд. пед. наук,
доцентка кафедри дошкільної та початкової освіти,
Вінницький ДПУ імені Михайла Коцюбинського

Щодня людині, дорослій чи юній, доводиться вирішувати різноманітні питання в економічній сфері. Тож формування економічної культури є досить актуальним і має велике значення для мотивованого включення зростаючого покоління у розбудову ринкових відносин у державі. Авторка переконана: донести дітям сутність складних економічних понять найлегше у грі. Детальніше про їх організацію читайте у статті.

Складним феноменом, що відображається і на суспільних стосунках, і на рівні індивідуальної свідомості особистості, є **економічна культура**. Її визначають як результат тривалої економічної соціалізації — становлення соціальності особистості у сфері економічних відносин. Оперуючи матеріальними і духовними речами, людина опановує норми і прийоми колективного буття. Тож спеціально організовані соціально-психологічні умови економічного виховання у школі сприятимуть засвоєнню учнем таких цінностей і формуванню в нього основ економічної культури.

Економічна культура учня початкової школи проявляється у системі тих економіко-психологічних якостей, які забезпечують йому гармонійне включення в економічні відносини. Такі особистісні характеристики не можуть формуватися у межах окремого предмета чи виховного заходу — цей процес забезпечує багато чинників: школа, учнівський колектив, сім'я, соціум. Оскільки у молодшому шкільному віці закладаються початкові економічні уявлення, завдання педагога полягає в тому, щоб навчити дітей мислити самостійно, допомогти їм зрозуміти цінність грошей і людської праці, сформуванню свідоме ставлення до використання природних ресурсів, виховати первинну економічну культуру і грамотність.

Види діяльності, що сприяють формуванню економічної культури молодших школярів:

- гра, розігрування тематичних ситуацій;
- екскурсії по місту, на підприємства, в банки, страхові компанії, магазини;

- участь у конкурсах економічної тематики;
- розв'язування математичних задач економічного змісту;
- обговорення економічних питань;
- розгадування кросвордів, цікавих задач, розв'язальних вправ з теми;
- зустрічі з батьками-підприємцями та обговорення питань ощадливості, доходів і витрат;
- участь у рольових, імітаційних, ділових іграх;
- виконання практико-орієнтованих завдань тощо.

Однією з ключових компетентностей, визначених Концепцією НУШ, є підприємливість і фінансова грамотність, що передбачає формування в учнів таких особистісних якостей як ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, уміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей та прийняття власних рішень.

Шляхи формування основ економічної культури молодших школярів:

- включення в освітній процес завдань економічного спрямування;
- забезпечення можливості брати участь в іграх економічної тематики;
- створення ігрового простору економічного змісту.

Детальніше розкриємо особливості організації діяльності молодших школярів за кожним з окреслених напрямів.

Включення в освітній процес завдань економічного спрямування

Формуванню основ економічної культури молодшого школяра сприяє включення в освітній процес ігор та завдань інтегративного характеру. Послугуючись ними на уроках з різних навчальних дисциплін, можна одразу реалізувати завдання кількох освітніх галузей.

Наприклад, **сюжетно-рольову гру “Магазин”** варто пропонувати на уроках математики чи інтегрованого курсу “Я досліджую світ”. У ході розігрування різноманітних ситуацій, що можуть трапитися в магазині, діти опановують уміння вирішувати проблемні ситуації, виконувати математичні обчислення, імпровізувати, правильно будувати висловлювання. При цьому вони засвоюють норми спілкування, правила поведінки в громадських місцях.

Основи економічної культури можна успішно формувати завдяки сучасним комунікаційним засобам. Так, засобами **онлайн-гри “Ферма”** учні опановують тематичні групи слів, здобувають уміння групувати їх за певними ознаками (кольором, матеріалом, формою, почуттями), мають змогу інсценізувати улюблені казки і вірші, скласти речення зазначеного змісту, збагатити словниковий запас. Така діяльність сприяє формуванню, окрім економічної культури, ще й мовленнєвої компетентності учнів. Реалізувати завдання математичної галузі учні можуть під час знаходження невідомих компонентів дій, мистецької — слухаючи музичні твори, здоров’язбережувальної — знайомлячись із безпекою праці та ознаками підозрілих предметів.

У ході **ділової гри “Подорож по країні Економіці”** учні набувають таких математичних умінь: виконувати обчислення з переходом через десяток у межах 20; розв’язувати проблемні ситуації математичного змісту, що ґрунтуються на особистому життєвому досвіді; розрізняти ламані й криві, замкнені й незамкнені лінії; будувати ламані.

Важливе соціальне значення цієї гри полягає у формуванні розуміння ролі реклами у житті людини, вплив рекламних повідомлень на поведінку особистості. Діти вчаться визначати тему і мету повідомлення, здійснювати пошук необхідної інформації, створювати власні невеликі за обсягом тексти рекламного характеру та презентувати їх перед аудиторією.

Беручи участь у **гри-стратегії “Відпустка на безлюдному острові”**, молодші школярі удосконалюють уміння виразно читати та сприймати текст на слух, будувати усно зв’язне висловлювання, аналізувати текст, здійснювати у ньому пошук необхідної інформації, інсценізувати описані ситуації.

Окрім того, виконання завдань на впорядкування даних, їх порівняння і групування, зчитування даних із таблиць, піктограм і схем допомагають формувати та розширювати графічні, орфографічні й орфоепічні навички учнів.

У ході гри діти також проводять прості дослідження, фіксують отриману інформацію у різні способи (словами, зображеннями, символами, за допомогою цифрових, аудіо-, відео-, фотопристроїв), здійснюють спостереження у природі.

Важливою складовою гри є завдання суспільно корисного змісту, що дають змогу формувати громадянські компетентності учнів. Діти створюють колективне панно екологічної тематики, художні композиції, проводять флешмоби, опановують правила безпечної поведінки у природі тощо.

Введення в освітній процес ігор економічної тематики допомагає розкрити дітям складний світ економічних відносин, ознайомити з конкретними поняттями й надати перші уявлення про процеси цієї сфери. Відтак, інтеграція економічної складової на ігровій основі з іншими освітніми галузями перетворює навчання на цікавий і захопливий процес.

Забезпечення можливості брати участь в іграх економічної тематики

Гра — активна форма пізнання навколишньої дійсності, свідомо і цілеспрямована діяльність, у ході якої виявляються, зміцнюються і розвиваються нахили особистості, відбувається її адаптація до життя в суспільстві. На відміну від уроку, гра сприймається дитиною як цікаве, необхідне для неї заняття.

Структура гри

- цілепокладання,
- планування,
- реалізація мети,
- аналіз результатів.

**Ми мандрувати любимо, тож в турагентство граємо.
Щоб Україну вивчити, маршрути прокладаємо.**
(Надіслала І. Ганжа, с. Велика Димерка, Броварський р-н, Київська обл.)

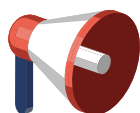
НЕ БАРИТЬСЯ!

Передплатіть на II півріччя сучасний журнал
“Учитель початкової школи”

Отримайте надійну фахову підтримку

Акція! На сайті upsh.com.ua/peredplata
передплата на комплект журналів
“Учитель початкової школи” + “Джміль”
зі знижкою **-20%**

-20%

Індекси для передплати на пошті:

68604 комплект “УПШ” + “Джміль”

89869 журнал “УПШ”

+ **якісні е-матеріали до кожного випуску:**

- відео- й аудіоматеріали
- розвивальні вправи
- картки із завданнями
- пам'ятки та презентації
- дидактичні ігри

**Відтепер передплатники “УПШ”
можуть читати журнал онлайн!**

Повні версії всіх публікацій —
на сайті upsh.com.ua